

Forslag A 1951/UHN
Behandles af Udvalget for et Holdbart Norden

Betænkning over medlemsforslag om Norden som ledende kraft for havsbaseret vindkraft

Udvalget for et Holdbart Norden foreslår, at Nordisk Råd rekommanderer de nordiske regeringer

- at strømlinjeformer myndighetsprocesser for havsvindkraftsprojekter uden at lindre kravnivåer,
- at fremme højskolornas och universitetens samverkan för havsbaserad vindkraft, samt
- at stärka de nationella kraftnätsbolagens strategiska samverkan för integrerade, nordiska elnät.

Ytterligare föreslår udvalget for et Holdbart Norden at Nordiska rådet rekommanderar Nordiska ministerrådet

- at samle bedste praksis från Norden för etableringen av havsbaserad vindkraft
- at styrke samarbejdet på tværs af Norden og nabolandene omkring dataindsamling og konsekvensvurderinger af effekterne på biodiversiteten
- at styrke det nordiske samarbejde omkring havplanlægning, herunder sikre sameksistens mellem interessen for udbygningen af havbaseret vindenergi og hensynet til biodiversiteten

Baggrund

Arbetet med att fasa ut de fossila bränslena är brådskande av klimat- och säkerhetspolitiska skäl såväl som ur en ekonomisk synpunkt. Betydande framsteg måste göras inom utbyggnaden av förnybar energi för att göra verklighet av de nordiska klimatambitionerna.

Havsbaserad vindkraft, dette værende sig bundfaste og flydende møller, har på senere tid rönt stort interesse i de nordiska havsmiljöerna för att uppfylla behovet av en ökad andel av förnybar energimix där flera projekt redan har förverkligats. Flera internationella organisationer, däribland EU, har tagit fram strategier och målsättningar för produktionsformen vilket har skapat ett större intresse hos stora

energibolag för etablering. Det är mot denna bakgrund de nordiska energiministrarna i Marienborgdeklarationen från 2022 lyfter vikten av etableringen av havsbaserad vindkraft i Norden.

De stora projekten som planeras för närvarande bryter på sina sätt upp ny mark med sina nya juridiska frågeställningar, skattefrågor, teknikutmaningar, miljöutredningar, design av upphandlingsprocesser och folkligt förankringsarbete. Det kräver nya metoder och rutiner för tillståndsprocesser och myndighetssamverkan för att Norden inte ska hamna på bakhasorna i energiomställningen. Den kompetens som redan byggts upp inom de nationella myndigheterna behöver överföras till också andra nordiska länders myndigheter som handhar likartade frågeställningar. Inte minst gäller detta de gränsöverskridande miljöutmaningar som energiprojekt kan medföra. Också högskolornas och universitetens forsknings-, utvecklings- och innovationssamarbete bör intensifieras. Viktigt är det också att understötta det folkliga förankringsarbetet da dette är avgörande för att den gröna omställningen ska bli verklighet.

Vid bygget av eventuella nya elkablar mellan länder som en del i nya energiprojekt är det vidare betydelsefullt i sådana fall att de nationella stamnätsbolagen samplanerar utbyggnaden så att flaskhalsar inte uppstår. Samarbetsområdena är många.

Den planlagte udvidelse af havbaseret vindenergi vil medføre yderligere pres på miljøaktiver og rumlig konkurrence med etablerede marine anvendelser som fiskeri, skibsfart, militære aktiviteter, akvakultur og turisme. For at nå energimålene og samtidig tilgodese etablerede havbrug og natur, er der behov for at finde gode løsninger på sameksistens for at minimere konflikter og maksimere synergier. Det vil være afgørende at bevæge sig væk fra en sektor-for-sektor forvaltning af havaktiviteter til en mere omfattende og integreret tilgang til at sikre bæredygtige løsninger.

Utöver det mellanstatliga samarbetet vore det av värde att Nordiska ministerrådet som institution kommer på banan än starkare. Det hade varit av stor vikt att de erfarenheter och den kunskap som samlats länder emellan också kan överföras till en större grupp. Att hitta former för att samla och dela med sig av "bästa praxis" hade också signalerat till näringslivet att Norden vill vara en ledande kraft för etableringen av havsbaserad vindkraft inom ekosystemets ramar.

Da forslaget adresserer uddannelsesinstitutioner og forskningsmiljøet, og udvikling af de nationale elnetselskabers strategiske samarbejde om de nordisk elnet, besluttede udvalget, i forbindelse med førstebehandling af medlemsforslaget, at sende forslaget i høring i udvalget for vækst og udvikling i Norden og i udvalget for velfærd i Norden.

Udvalgets synspunkter

Der var bred opbakning til medlemsforslaget fra udvalget, som noterede sig at Nordic Energy Research har udgivet rapporter med særlig relevans for forslaget. Det glæder rapporten 'Accommodating biodiversity in Nordic offshore wind projects', som adresserer nogle af de grænseoverskridende miljøudfordringer relateret til energi projekter. Rapporten fremhæver centrale udfordringer ved Nordens planlagte udvidelse af vind energi. Det gælder blandt andet fraværet af data om projekternes påvirkning af biodiversiteten og økosystemer, interessekonflikter samt komplekse interessentinddragelsesprocesser. Af rapportens rekommandationer fremgår det bl.a. at Norden med fordel kan samarbejde om vidensdatabaser om biodiversitetspåvirkninger og samarbejde om restaurering og forbedring af økosystemer. Desuden kan Norden med fordel indlede et samarbejde om havplanlægning og udforske potentialer for at dele erfaringer om praksis for interessentengagement.

Derudover henviser udvalget til rapporten 'Coexistence and nature inclusive design in Nordic offshore wind farms', som fremhæver at de største udfordringer relateret til udbygning af vindenergi omhandler konflikter omkring arealanvendelse, tilladelses procedurer og beskyttelse af naturen. Rapporten rekommanderer blandt andet at sameksistens mellem de nævnte forhold som værende afgørende for at løse både energikrisen og naturkrisen. Rapporten henviser til et internationalt konsortium, som bl.a. har til formål at facilitere samarbejde og udvikling af nordiske havne i Danmark, Sverige og Norge. Målet er at gøre nordiske havne klar til den ekspanderende havvindindustri med en stærkere grøn infrastruktur og nye værdikæder på tværs af udviklere, producenter og underleverandører til havvind. Desuden er der planer om at udvikle en nordisk havvindalliance, der skal fungere som advisory board for eksisterende havne og industriaktører i værdikæden.

Med udgangspunkt i rapporternes rekommandationer blev udvalget enige om at understrege vigtigheden af sameksistens i betænkningen samt medtage reference til både flydende og bundfaste møller samt inkludere anbefalingerne om at etablere et nordisk samarbejde om databaser omkring biodiversitetspåvirkninger og styrke det nordiske samarbejde omkring havplanlægning. Mittengruppen ønskede desuden at medtage en anbefaling om at styrke det nordiske samarbejde om restaurering og forbedring af økosystemer, men dette fik ikke opbakning fra den socialdemokratiske gruppe og den konservative gruppe.

Det fremgår af høringsvaret fra udvalget for kundskab og kultur i Norden at udvalget ställde sig bakom att-satsen i förslaget om att främja högskolornas och universitetens samverkan för havsbaserad vindkraft. Utskottet önskade även att det skulle tydliggöras i förslaget att det folkliga förankringsarbetet är avgörande för att den gröna

omställningen ska bli verklighet. Utskottet for vækst og udvikling i Norden beslutade att man ställer sig bakom Mittengruppens medlemsförslag om Norden som ledande kraft för havsbaserad vindkraft. Dog reserverade udvalgets medlem fra Fremskrittspartiet sig mot beslutet.

Oslo, den 31. oktober 2023

Doris J. Jensen (S)
Johan Andersson (S)
Malte Larsen (S)
Tove Elise Madland (A)
Åsa Karlsson (S)
Ola Elvestuen (V)
Helena Gellerman (L)
Krista Mikkonen (gröna)
Rebecka Le Moine (MP)

Heikki Autto (saml)
Lene Westgaard-Halle(H)
Teitur Björn Einarsson (Sj.)
Liljan Weihe (T)
Mariane Paviassen (IA)
Marianne Bigum (SF)
Staffan Eklöf (SD)
Angelika Bengtsson (SD)
Marius Arion Nilsen (FrP)